

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/67555,Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Kryzys-w-partii-partia-w-kryzysie-Ostatnia-dekada.html>
03.03.2026, 11:22

Strona znajduje się w archiwum.

Ogólnopolska konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25-26 września 2019

25.09.2019

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Konferencja naukowa „Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” – Warszawa, 25 września 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Strajki lipcowe i sierpniowe w 1980 r. zapoczątkowały kolejny, wielopłaszczyznowy kryzys PRL. Można stwierdzić, że ówczesne wielkie protesty społeczne i powstanie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” stanowiły początek końca dyktatury komunistycznej w Polsce. Rzeczony kryzys, pomimo różnorodnych prób (od negocjacji z opozycją, przez rozwiązanie siłowe, po próby reformy systemu), nie udało się rządzącym zażegnać. Trwał on, choć z różnym natężeniem, przez całe lata osiemdziesiąte. Podnoszone chętnie przez propagandę po zniesieniu stanu wojennego hasła „normalizacji” były tylko zaklinaniem rzeczywistości.

Dla PZPR ta zapaść miała podwójny wymiar. Z jednej strony kryzys państwa i gospodarki przekładał się na spadek poparcia społecznego dla władz i wpływał na partię od zewnątrz. PZPR była jednak dotknięta także kryzysem wewnętrznym. W latach 1980–1981 wyrażał się on m.in. w zmianach partyjnego przywództwa, składaniu legitymacji partyjnych oraz podwójnym członkostwie działaczy partii w „Solidarności”, powstaniu tzw. struktur poziomych i klubów zrzeszających partyjnych dogmatyków. Sytuacja uległa zmianie po wprowadzeniu stanu wojennego, jednak symptomy załamania nadal były dostrzegalne. Pojawiły się pomysły zastąpienia PZPR nową formacją polityczną, wzrosła rola wojska i aparatu bezpieczeństwa w strukturach władzy, główny ośrodek decyzyjny przeniósł się z Biura Politycznego i Sekretariatu KC PZPR do nieformalnych grup kierowniczych, w ramach walk frakcyjnych Wojciech Jaruzelski eliminował politycznych konkurentów. Oba wymiary kryzysu, wewnętrzny i zewnętrzny, były silnie powiązane i wzajemnie się napędzały. Finałem procesu atrofii PZPR była zaskakująca dla jej kierownictwa klęska w wyborach czerwcowych w 1989 r., pokojowe oddanie władzy, a następnie samorozwiązanie w 1990 r.

Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR

Warszawa, 25-26 września 2019 r.

Przystanek Historia Centrum Edukacyjne im. Janusza Kurtyki ul. Marszałkowska 21/25

25 września 2019 r. (środa)

9.00-10.50: Atrofia (1980-1981)

- dr Piotr Brzeziński (Oddział IPN w Gdańsku), Partia na wirażu. Gdańska PZPR wobec „Solidarności” (sierpień 1980-grudzień 1981 r.)
- dr Rafał Łatka (Centrala IPN w Warszawie), „Walka schodzi na dalszy plan”. Strategia władz PRL wobec Kościoła katolickiego w latach kryzysu PZPR (1980-1981)
- dr Jarosław Pałka (Dom Spotkań z Historią w Warszawie), Kryzys w wojsku? Lipiec 1980-grudzień 1981
- dr Tomasz Kozłowski (Centrala IPN w Warszawie), Gołębie i jastrzębie. Koncepcje rozwiązania kryzysu wewnętrznego partii

11.05-12.35: Stan wojenny

- dr Przemysław Gasztold (Centrala IPN w Warszawie), Nurt dogmatyczny w PZPR wobec wprowadzenia stanu wojennego
- dr Katarzyna Rembacka (Oddział IPN w Szczecinie), „...cugle władzy wypadły z mocnych rąk prawdziwych i jedynek komunistów”. Obraz PZPR w okresie stanu wojennego świetle dzienników Leonarda Borkowicza
- Iwona Mudel (Oddział IPN w Białymstoku), Sytuacja w partii w latach 1981-1985 w świetle posiedzeń Zespołu ds. Wewnątrzpartyjnych działającego w ramach Komisji Wewnątrzpartyjnej KW PZPR w Białymstoku

12.50-14.40: Normalizacja?

- dr Robert Kolasa (Towarzystwo Miłośników Miasta Piła), Działalność Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Pile w latach 1980-1990
- dr Michał Siedziako (Oddział IPN w Szczecinie), Kondycja PZPR w okresie „normalizacji” (1983-1986). Wybrane zagadnienia
- dr Arkadiusz Gryko (Akademia Pomorska w Słupsku), Partia bliżej ludzi – projekt uspołecznienia partii autorstwa KW PZPR w Słupsku jako próba politycznej aktywizacji społeczeństwa województwa słupskiego w schyłkowym okresie PRL
- dr Michał Przeperski (Centrala IPN w Warszawie), Profesor premierem. Zbigniew Messner i „intelektualizacja” polskiej polityki w latach osiemdziesiątych

15.30-17.00: Ostatnie tchnienie (1989-1990)

- prof. dr hab. Antoni Dudek (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), Sytuacja w PZPR po 4 czerwca 1989 r.
- dr hab. prof. US Tomasz Sikorski (Uniwersytet Szczeciński), Ruch 8 Lipca jako próba demokratyzacji partii
- Piotr Hac (Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie), Rzeczywistości równoległe. Rozmowy władzy z opozycją, a plany wprowadzenia w Polsce stanu wyjątkowego w latach 1988-1989

17.15: Ostatnia dekada PZPR

- Panel dyskusyjny z udziałem prof. Antoniego Dudka, prof. Jerzego Eislera, prof. Andrzeja Paczkowskiego i dr. hab. Marcina Zaremby

26 września 2019 r. (czwartek)

9.00–10.30: Zagraniczne relacje PZPR (I)

- dr Mateusz Sokulski (Uniwersytet Śląski w Katowicach), Kontakty partyjne Związku Komunistów Jugosławii (ZKJ) z PZPR w okresie „karnawału Solidarności” (sierpień 1980– grudzień 1981 r.)
- Daniel Filip-Afloarei (Uniwersytet Aleksandra Jana Cuzy w Jassy), The relations between the Romanian Communist Party and the Polish United Workers' Party in the first half of the 80's (1980–1985)
- dr Michał Sempołowicz, Wpływ kryzysu lat 1980–1981 w Polsce na kontakty „bratnich miast” Gdańska i Leningradu w dekadzie lat osiemdziesiątych XX w.

10.45–12.35: Zagraniczne relacje PZPR (II)

- dr Filip Gańczak (Centrala IPN w Warszawie), SED a PZPR 1980–1981. Kontakty i naciski
- dr hab. Tytus Jaskułowski (Oddział IPN w Szczecinie), Organizacja indyferentna klasowo. Obraz PZPR w raportach tygodniowych Stasi w latach 1980–1989
- dr hab. prof. PWSZ Patryk Pleskot (Oddział IPN w Warszawie / Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Oświęcimiu), Sytuacja w PZPR w latach 80. z perspektywy zachodniej na przykładzie analiz amerykańskich i francuskich
- dr Przemysław Benken (Oddział IPN w Szczecinie), Rozwój sytuacji nad Wisłą z azjatyckiej perspektywy. Chińska Republika Ludowa, Korea Północna i Wietnam wobec kryzysu polityczno-ekonomicznego w PRL na początku lat 80. i prób jego przezwyciężenia przez PZPR

12.50–14.40: Prasa i wizerunek (I)

- dr hab. Mirosław Szumiło (Centrala IPN w Warszawie / Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), Elita PZPR 1980–1981
- Paweł Miedziński (Oddział IPN w Szczecinie), „Towarzysz na luzie” – zmiany oficjalnego portretu ludzi władzy w ostatniej dekadzie PRL
- dr Konrad Rokicki (Oddział IPN w Warszawie), Czy czytelnicy „Trybuny Ludu” wierzyli jeszcze w partię? Studium źródeł z drugiej połowy lat osiemdziesiątych XX wieku
- dr hab. Sebastian Ligarski (Oddział IPN w Szczecinie), Odbiór społeczny działalności PZPR na przykładzie sondaży CBOS, OBOP i innych „sondażowni” w 1989 r.

15.30–17.00: Prasa i wizerunek (II)

- Igor Niewiadomski (Uniwersytet Warszawski), „Laurki” w organie prasowym. Obraz Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w „Trybunie Ludu” z lat 1983–1990
- dr Stefan Pastuszewski (Bydgoska Szkoła Wyższa), Prasa partyjna w województwie bydgoskim w latach 1980–1984
- dr Eryk Krasucki (Uniwersytet Szczeciński), Myśląc o odnowie. Analizy rzeczywistości społeczno-politycznej lat 80. w publicystyce wydawanej przez oficynę „Książka i Wiedza”

Kontakt:

dr Tomasz Kozłowski, tel. 22 581 87 37, e-mail: tomasz.kozlowski@ipn.gov.pl

Pliki do pobrania

[Program: „Kryzys w partii-partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR” \(pdf, 313.69 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)